

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

1959 · 50 · 2009

Traducerea și permisiunea de republicare au fost oferite sub autoritatea Direcției Generale Agent Guvernamental, Ministerul Justiției al Republicii Moldova (justice.gov.md). Permisuniunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

The present text and the authorisation to republish were granted under the authority of the Governmental Agent's General Department from the Ministry of Justice of the Republic of Moldova (justice.gov.md). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

La traduction et l'autorisation de republier ont été accordées sous l'autorité de la Direction générale de l'Agent gouvernemental du Ministère de la Justice de la République de Moldova (justice.gov.md). L'autorisation de republier cette traduction a été accordée dans le seul but de son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

SECȚIA A PATRA

CAUZA VALERIU ȘI NICOLAE ROȘCA c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 41704/02)

HOTĂRÎRE

STRASBOURG

20 octombrie 2009

DEFINITIVĂ
la 20 ianuarie 2010
potrivit articolului 44 § 2 (b) din Convenție

Poate fi obiectul revizuirii editoriale, inclusiv în ce privește traducerea.

În cauza Valeriu și Nicolae Roșca c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a Patra), statuînd în cameră compusă din:

Nicolas Bratza, *Președinte*,

Lech Garlicki,

Giovanni Bonello,

Ljiljana Mijović,

David Thór Björgvinsson,

Ledi Bianku,

Mihai Poalelungi, *judecători*,

și Lawrence Early, *Grefierul Secției*,

Deliberînd în secret la 29 Septembrie 2009,

Pronunță prezenta hotărîre, adoptată în aceeași zi:

PROCEDURA

1. Cauza a fost inițiată printr-o cerere (nr. 41704/02) contra Republicii Moldova, depusă la 06 și 28 noiembrie 2002 la Curte, în conformitate cu articolul 34 din Convenția privind Apărarea Drepturilor și Libertăților Fundamentale („Convenție”) din partea cetățenilor Republicii Moldova, dnii Valeriu Roșca și Nicolae Roșca (“reclamanți”).

2. Reclamanții au fost reprezentați de dl F. Nagacevschi, de la organizația neguvernamentală din Chișinău, „Juriștii pentru Drepturile Omului”. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de Agentul său, dl V. Grosu.

3. Reclamanții au pretins, în special, precum că dînșii au fost supuși relelor tratamente în timpul aflării sale în detenția poliției cu scopul obținerii declarații autodenunțătoare; precum că examinarea plîngerilor sale cu privire la rele tratamente a fost tergiversată; reclamanții au suferit urmare a condițiilor inumane și degradante de detenție; precum că dînșii nu au avut acces la avocatul ales în timpul reținerii și detenției inițiale; și ultimii nu au beneficiat de remedii efective vizavi de cererile sale cu privire la rele tratamente.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a patra Curții. La 16 mai 2008 , Președintele Secțiunii a Patra a decis să comunice cererea Guvernului. De asemenea, s-a decis examinarea în fond a cererii odată cu admisibilitatea acesteia (articolul 29 § 3 din Convenție).

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Reclamanții, dl Valeriu Roșca (V.R.) și dl Nicolae Roșca (N.R.), sunt cetățeni a Republicii Moldova, născuți în 1960 și respectiv în 1978, și locuiesc în Cotuienii-Mari.

6. Circumstanțele speței, după cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

A. Reținerea reclamanților și pretinse rele tratamente

7. La 1 august 2000 I.C. a sesizat poliția din Ialoveni precum că el a fost victima unei tâlhării însoțită de privarea ilegală de libertate, fapta comisă de persoane necunoscute.

1. Pretinse rele tratamente a reclamanților din 11 mai 2001

8. La 11 mai 2001 ambii reclamanți au fost reținuți de colaboratorii de poliție din cadrul Comisariatului de poliție sectorului Centru, Chișinău. Conform susținerilor reclamanților, nu li s-a adus motivele și temeiurile reținerii, și în timpul reținerii reclamanții au fost bătuți de ofițerii de poliție care le-au reținut.

9. Reclamanții pretind precum că în edificiul comisariatului de poliție dinșii au fost în continuu pe parcursul a câtorva ore bătuți cu mâini și picioare. Ulterior reclamanții au fost conduși la Comisariatul General de poliție mun.Chișinău, unde au fost impuși să recunoască vinovăția în comiterea unor infracțiuni care nu le-au săvârșit. Urmare a refuzului acestora, fiecare din reclamanți a fost bătut, încătușat și aruncat la podea, unde i s-au aplicat multiple lovituri cu bastoane de cauciuc pe tălpi precum și aplicate electrocutări.

10. Urmare a relor tratamente N.R. a scris o autodenunțare, dar într-o formă de protest nu a semnat-o. Reclamanții subsecvent au fost aduși înapoi la Comisariatul de poliție sectorului Centru, unde anchetatorul le-a prezentat documente procesuale pentru semnare, sub amenințarea unor noi maltratări.

2. Pretinse rele tratamente a reclamanților din 13 iunie 2001

11. La 13 iunie 2001 reclamanții au fost aduși în Comisariatul de poliție raionului Ialoveni. După cum au explicat mai târziu colaboratorii de poliție din cadrul Comisariatului de poliție r-lui Ialoveni, această măsură a fost necesară pentru verificarea eventualei implicări a reclamanților în comiterea infracțiunii împotriva I.C. indicate mai sus. În aceiași zi delegația CPT a vizitat Comisariatul de poliție. N.R. a informat CPT despre rele tratamente

în Comisariatul de poliție a sectorului Centru și în Comisariatul General de poliție mun.Chișinău.

12. Reclamanții susțin precum că după plecarea delegației CPT, dînșii au fost ridicați în birouri de serviciu a polițiștilor și supuși maltratărilor ore în șir, prin aplicarea loviturilor cu bastoane de cauciuc peste tălpi și peste cap, cu scopul de a le determina să-și recunoască vinovăția în comiterea unor infracțiuni pe care nu le-au săvârșit.

13. La 14 iunie 2001 delegația CPT a revenit în Comisariatul de poliție a r-lui Ialoveni și l-a observat pe N.R., care s-a plîns asupra relelor tratamente aplicate cu o zi mai înainte.

14. La 15 iunie 2001 N.R. a fost vizitat de trei ofițeri a Ministerului Afacerilor Interne, în fața cărora reclamantul a repetat plîngerile sale despre rele tratamente aplicate în Comisariatul de poliție a sectorului Centru, Comisariatul General de poliție mun.Chișinău, precum și Comisariatul de poliție raionului Ialoveni. Ambii reclamanți au fost escortați în Comisariatul de poliție a sectorului Centru și ulterior la Comisariatul General de poliție mun.Chișinău.

15. Reclamanții pretind precum că urmare a maltratărilor dînșii și-au pierdut parțial auzul și suferă frecvent de migrene și dureri.

16. Reclamanții s-au plîns asupra relelor tratamente aplicate în toate trei locuri de detenție unde au fost deținuți, dar procuratura a refuzat să inițieze urmărirea penală cu privire la toate capete de plîngere, cu excepția acelor referitoare la rele tratamente aplicate în cadrul Comisariatului de poliție raionului Ialoveni. Nimeni din colaboratorii de poliție nu a fost suspendat din funcție, prezumîndu-se că cineva din aceștia au exercitat presiuni asupra reclamanților și a membrilor familiilor sale întru retragerea plîngerilor.

17. La 15 iunie 2001 colaboratorul de poliție, colonelul P.D. a prezentat un raport Ministrului Afacerilor Interne, descriind vizita CPT în Comisariatul de poliție raionului Ialoveni și constatările delegației din 14 iunie 2001, și anume condițiile de detenție și asistența medicală neadecvată a deținuților, unul din care identificat drept dl. Roșca a fost găsit cu leziuni corporale grave. P.D. a propus transferul de urgență a persoanei respective într-un loc protejat și oferirea accesului la un avocat, precum și a subliniat necesitatea examinării medicale în corespundere cu recomandările comitetului.

18. La 18 iunie 2001 reclamanții au fost conduși, în absența avocaților săi, la examinarea medico-legală întru stabilirea gravității leziunilor corporale. Expertul medic-legist a depistat multiple leziuni corporale în diferite părți a corpului reclamanților, inclusiv hematoame de mărime între 6 cm și 2 cm, 12 cm și 3 cm, care au fost apreciate drept „leziuni corporale ușoare”.

19. La fel la 18 iunie 2001 P.D. a raportat Ministerului Afacerilor Interne despre „rezultatele examinării informației despre torturarea deținuților în Comisariatul de poliție raionului Ialoveni”. În raport se susține precum că

reclamanții s-au plîns delegației CPT despre maltratarile din partea colaboratorilor de poliție a Comisariatului de poliție raionului Ialoveni. În rezultatul cercetărilor prealabile s-au identificat numele a trei colaboratori de poliție care au avut tangență cu cauza penală a reclamanților, precum și numele a celor șapte colaboratori de poliție din cadrul Comisariatului de poliție a sectorului Centru, la fel implicați în dosar. La chestionarea colaboratorilor de poliție, toți au negat aplicarea maltratărilor asupra reclamanților. Din momentul în care rezultatele examinării medico-legale au arătat existența unor leziuni corporale ușoare pe corpul ambilor reclamanți, precum și avînd în vedere existența multiplelor divergențe între probele obținute, P.D. a recomandat inițierea urmăririi penale împotriva celor nouă colaboratori de poliție și anchetatorilor implicați.

20. La 20 iunie 2001 Viceministru Afacerilor Interne, a sesizat Procuratura Generală întru începerea urmăririi penale în cauza respectivă.

21. Într-un raport către Ministrul Afacerilor Interne comisarul Comisariatului de poliție raionului Ialoveni a negat existența oricăror rele tratamente ale reclamanților. Dînsul a menționat precum că aceștia nu au solicitat asistența avocatului.

3. Investigația și procedurile penale cu privire la preținse rele tratamente din 13 iunie 2001

22. La 20 iulie 2001 Procuratura Generală a dispus începerea urmăririi penale întru alegațiile reclamanților despre rele tratamente. În aceeași zi a fost dispusă începerea urmăririi penale cu privire la neglijența comisarului a Comisariatului de poliție raionului Ialoveni. Ulterior cauzele penale au fost conexe. La 23 octombrie 2001 urmărirea penală cu privire la alegațiile reclamanților despre rele tratamente în edificiul Comisariatului de poliție sectorului Centru au fost încetate din lipsa de probe. În răspunsul la plîngerea reclamanților, la 24 martie 2002 Procuratura Generală a reiterat ordonanța din 23 octombrie 2001. Aparent reclamanții nu au contestat-o această ordonanță în instanța de judecată.

23. La 20 august 2001 a fost completat suplimentar un raport de expertiză medico-legală, după o reexaminare recentă a dlui N.R. Expertului, printre altele, i s-au formulat întrebări dacă cumva leziunile corporale depistate la N.R. puteau fi cauzate urmare a căderii și lovirii de obiecte din cameră de detenție. Expertul nu a exclus aceste circumstanțe, incluzîndu-le ca o explicație alternativă a leziunilor.

24. La 2 noiembrie 2001 Procuratura a expediat pentru examinare în fond în instanța de judecată cauza penală împotriva colaboratorilor de poliție.

25. Directorul Penitenciarului nr. 13 din Chișinău, unde a fost deținut V.R., a eliberat un certificat prin care a confirmat precum că V.R. a primit un tratament medical pentru consecințele comoției cerebrale și sindromului astenic-depresiv urmare a unei vătămări de care a suferit în anul 1999.

26. La 23 iunie 2003 Judecătoria sectorului Centru a achitat trei colaboratori de poliție acuzați de exces de putere și maltratarea ilicită a reclamanților. Instanța a notat precum că raportul CPT, în care a fost indicat precum că membrii delegației au examinat reclamanții „depistînd o serie de leziuni corporale”. Oricum instanța a concluzionat precum că nu poate pune la baza sentinței rapoartele CPT, deoarece conform normelor procesuale, doar rapoartele de examinare/expertiză completate de medici-legiști pot servi drept baza recunoașterii vinovăției unei persoane. Din momentul în care raportul CPT nu a fost completat în cadrul urmăririi penale, dar a fost anexat la materialele dosarului penal de victimele infracțiunii, instanța nu poate lua în considerație. Același raționamente pot fi aplicate și vizavi de rapoartele P.D. (a se vedea mai sus). Instanța nu a comentat rapoartele medico-legale din 18 iunie 2001.

27. Doi din colaboratori de poliție au fost condamnați pentru neglijență și înregistrarea necorespunzătoare în anul 2000 a sesizării dlui I.C. și tentativă de descoperire a infracțiunii cu depășire a atribuțiilor de serviciu în cadrul urmăririi penale. Solicitățile reclamanților cu privire la compensația prejudiciului material și moral cauzat urmare a pretinselor rele tratamente au fost respinse ca nefondate.

28. În apelul său din 18 iulie 2003 reclamantul N.R. a contestat, *inter alia*, de a recunoaște culpabili colaboratorii de poliție de comiterea actelor de tortură. Dînsul la fel a accentuat precum că el și V.R., ambii au identificat colaboratorii de poliție din rîndul altelor persoane prezentate spre recunoaștere, specificîndu-le drept persoane care le-au torturat și nimeni din ofițeri nu a reușit să explice proveniența leziunilor corporale obținute în timpul detenției. Reclamantul s-a referit la declarațiile mai multor co-deținuți în Comisariatul de poliție Ialoveni, care au văzut cum V.R. a fost ridicat într-o stare bună a sănătății și s-a întors în camera de detenție mai târziu cu semne vizibile de rele maltratări. Acești martori au respins oricare alegație despre automutilare a unui din deținuți. N.R. s-a referit la fel și la materialele dosarului penal întru acuzarea ambilor reclamanți, în care nu se indică nici o măsură procesuală efectuată în Comisariatul de poliție sectorului Ialoveni. Acest fapt, în viziunea sa, confirmă ipoteza precum că dînșii au fost aduși în Comisariatul de poliție Ialoveni fără a exista vre-un temei legal. În final, reclamantul s-a referit la acțiunea civilă înaintată de dînsul și V.R. în cadrul procesului penal. Reclamantul a protestat împotriva aplicării legii cu privire la amnistie în privința inculpaților care nu au compensat prejudiciul cauzat victimelor infracțiunii pe care au comis-o, situația de fapt fiind contrară prevederilor legii. V.R. a depus un apel similar. În apelul procurorului a fost menționat precum că reclamanților au fost oferite spre recunoaștere pe fotografie întregul efectiv polițienesc din cadrul Comisariatului de poliție Ialoveni, și ambii i-au recunoscut pe colaboratorii de poliție care le-au maltratat.

29. La 15 ianuarie 2004, Curtea de apel Chișinău a casat parțial sentința primei instanțe. Instanța de apel a achitat doi din ofițeri de poliție care anterior au fost recunoscuți de prima instanță drept vinovați de neglijență în serviciu, constatînd că nu era în atribuțiile de serviciu a acestora de a înregistra plîngerea d-lui I.C.. Instanța de apel a menținut restul dispozitivului sentinței primei instanțe, constatînd corectă aprecierea instanței de a respinge cererile reclamanților cu privire la rele tratamente. Curtea de Apel a considerat că declarațiile reclamanților nu au fost corespunzătoare adevărului deoarece descrierea leziunilor corporale în rapoartele medico-legale nu coincide cu modalitatea descrisă de însăși reclamanți în care aceștia au fost maltratați, precum și dînșii „pot folosi declarațiile sale ca o metodă de autoapărare în cadrul procesului penal împotriva lor, în care aceștia au fost acuzați de comiterea unor infracțiuni grave”. Mai mult, rapoartele CPT și alte documente tangente nu dovedesc că reclamanții au fost supuși relelor tratamente în special de către colaboratorii de poliție acuzați în speță și prin urmare nu pot sta la baza condamnării.

30. Avocatul reclamanților a formulat un recurs ordinar, referindu-se la diferite documente din dosarul penal și solicitînd recunoașterea vinovăției inculpaților în comiterea excesului de putere urmare a aplicării maltratărilor.

31. La 29 iunie 2004 Curtea Supremă de Justiție a respins recursul ordinar al reclamanților, dar l-a admis pe cel formulat de acuzatorul de stat, care la fel a solicitat condamnarea celor doi inculpați. Instanța Supremă a dispus reexaminarea cazului de Curtea de Apel Chișinău.

32. La 26 ianuarie 2005 Curtea de Apel Chișinău a casat sentința primei instanțe în ce privește achitarea celor trei colaboratori de poliție de aplicarea relelor tratamente. Instanța de apel a adoptat o nouă sentință prin care a recunoscut vinovați cei trei colaboratori de săvîrșirea abuzului de putere (Articolul 185 alin.(2) Cod penal – a se vedea mai jos „Dreptul național relevant”). Fiecare din colaboratori de poliție a fost condamnat la trei ani privațiune de libertate cu interzicerea ocupării funcțiilor în organele de drept timp de doi ani. Instanța de apel a dispus de asemenea suspendarea condiționată a executării pedepsei cu stabilirea termenului de probă pe un termen de un an de zile, luînd în considerație că colaboratorii de poliție sunt relativ tineri, au familie, nu au fost anterior condamnați și se bucură de respect în societate.

33. La 27 aprilie 2005 Curtea Supremă de Justiție a menținut această hotărîre. Instanța Supremă a găsit precum că materialele dosarului penal, inclusiv rapoartele CPT, declarațiile martorilor și rapoartele de examinare medico-legală confirm fără nici o îndoială precum că trei din colaboratori de poliție au maltratat reclamanții.

34. Reclamanții au prezentat copiile publicațiilor din ziare, cu interviuri ale membrilor „Amnesty International”, reprezentanța din Moldova, precum și a Președintelui Baroului de Avocați din Moldova, care au susținut precum

că rele tratamente sunt o practică des întâlnită în mai multe organe de drept, în special în poliție și servicii de operative de investigații, scopul cărora este obținerea unor declarații autodenunțatoare și acuzarea de persoane nevinovate.

B. Condiții de detenție

35. În scrisoarea adresată Curții din 15 septembrie 2003, reclamantii au susținut precum că dînșii au fost deținuți în condiții inumane și degradante de detenție în Comisariatul General de poliție mun. Chișinău de pe strada Tighina 6, iar și începînd cu 28 iunie 2001 – în Izolatorul nr. 3 din Chișinău (cunoscut de asemenea ca Penitenciarul nr. 13). În ce privește acel din urmă loc de detenție, reclamantii s-au referit în special, asupra supraaglomerării (douăzeci de deținuți în cameră cu suprafața de 25 m.p. și nu mai puțin de 10 persoane deținuți ore în șir în celule închise cu suprafața de 1-2 m.p. în edificiile instanțelor de judecată în timpul așteptării ședințelor de judecată, fără mîncare, apă și acces la toaletă); fum persistent de țigară și duhoare de la toaletă deschisă, însoțită de lipsa ventilării; lipsa apei curate pe parcursul mai multor zile; accesul strict limitat la lumina zilei accesibilă prin găuri mici la fereastră; umezeală; mîncare necombustibilă; și asistența medicală neadecvată.

36. Reclamantii la fel au pretins precum că corespondența lor a fost cenzurată și contactele lor cu cei din exterior au fost excesiv limitate atîta timp cît aceștia au fost deținuți în Izolatorul detenției preventive pe pe strada Tighina 6, Chișinău.

II. MATERIALELE RELEVANTE

A. Legea și practica națională relevantă

37. Prevederi relevante al Codului penal, aplicabile la momentul corespunzător, declară următoarele:

“Articolul 36. Principiile generale ale aplicării pedepsei

Judecata aplică pedeapsa în limitele, prevăzute de articolul din Partea specială a prezentului Cod, care prevede răspunderea pentru infracțiunea săvîrșită, în strictă conformitate cu dispozițiile Părții generale a prezentului Cod. La stabilirea pedepsei, instanța de judecată călăuzindu-se de conștiința de drept, ține seama de caracterul și gradul de pericol social al infracțiunii săvîrșite, de persoana celui vinovat și de circumstanțele cauzei, care atenuează ori agravează răspunderea.”

“Articolul 37. Circumstanțele atenuante

La stabilirea pedepsei se consideră circumstanțe atenuante:

- 1) preîntâmpinarea de către vinovat a urmărilor dăunătoare ale infracțiunii săvârșite, sau repararea voluntară a pagubei cauzate sau înlăturarea daunei cauzate;
- 2) săvârșirea infracțiunii în urma unui concurs de împrejurări grele de ordin personal sau familial;
- 3) săvârșirea infracțiunii fie sub influența unei amenințări sau constrângeri, fie datorită unei dependențe materiale, de serviciu sau de altă natură;
- 4) săvârșirea infracțiunii sub influența unei puternice frământări sufletești, provocate de acțiunile ilegale ale părții vătămate;
- 5) săvârșirea infracțiunii ca urmare a apărării împotriva unui atac social-periculos, chiar dacă au fost depășite limitele legitimei apărări;
- 6) săvârșirea infracțiunii de către un minor;
- 7) săvârșirea infracțiunii de către o femeie gravidă;
- 8) căința sinceră sau autodenunțarea;
- 9) contribuirea activă la descoperirea infracțiunii.

La stabilirea pedepsei instanța de judecată poate considera ca circumstanțe atenuante și alte împrejurări.”

“Articolul 38. Circumstanțele agravante

La stabilirea pedepsei se consideră circumstanțe agravante:

- 1) săvârșirea infracțiunii de către o persoană, care anterior a mai săvârșit o infracțiune.
- În dependență de caracterul primei infracțiuni, instanța de judecată este în drept să nu o considere ca circumstanță agravantă;
- 2) săvârșirea infracțiunii de un grup organizat;
 - 3) săvârșirea infracțiunii în interes material sau cu alte intenții josnice;
 - 3/1) săvârșirea infracțiunii pe substrat național sau ură ori dispreț rasial.
 - 4) cauzarea prin infracțiune a unor urmări grave;
 - 5) săvârșirea infracțiunii față de un copil, bătrîn sau o persoană care se află în stare de neputință de a se apăra;
 - 6) săvârșirea infracțiunii față de o persoană, care apără ordinea publică;
 - 7) instigarea minorilor la săvârșirea infracțiunii sau atragerea lor la participarea în săvârșirea infracțiunii;
 - 8) săvârșirea infracțiunii cu o deosebită cruzime sau prin batjocorirea părții vătămate;
 - 9) săvârșirea infracțiunii în timpul unei calamități sociale;
 - 10) săvârșirea infracțiunii prin mijloace, care prezintă pericol general;
 - 11) săvârșirea infracțiunii folosindu-se dependența materială, de serviciu sau de altă natură a unei alte persoane;

12) săvârșirea infracțiunii de către o persoană, care se află în stare de beție. Instanța de judecată are dreptul, ca în funcție de caracterul infracțiunii să nu considere aceasta ca o circumstanță agravantă;

13) săvârșirea de către o persoană luată pe cheazășie a unei noi infracțiuni în perioada când se află pe cheazășie sau într-un răstimp de un an de la expirarea termenului cheazășiei;”

“Articolul 43. Condamnarea cu suspendarea pedepsei

Dacă instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele cauzei și persoana celui vinovat, va ajunge la concluzia că nu este rațional ca condamnatul să execute pedeapsa sub formă de privațiune de libertate pe un termen anumit, ea poate dispune suspendarea pedepsei aplicate condamnatului, indicând în sentință motivele acestei hotărâri. În acest caz, instanța de judecată decide neexecutarea sentinței dacă în decursul termenului de probă, fixat de instanța de judecată, condamnatul nu va săvârși o nouă infracțiune și dacă va îndeplini obligațiile puse în seama lui de instanța de judecată pe termenul de probă.

Termenul de probă se stabilește în limitele de la un an pînă la cinci ani.”

“Articolul 101/1. Tortura

Acțiunile prin care se provoacă, în mod intenționat, unei persoane o durere sau suferințe puternice, fizice ori psihice, mai ales cu scopul de a obține de la această persoană sau de la o persoană terță informații sau mărturisiri, de a o pedepsi pentru un act pe care aceasta sau o terță persoană l-a comis ori este bănuită că l-a comis, de a intimida sau de a face presiuni asupra ei ori de a intimida sau a face presiuni asupra unei terțe persoane, sau pentru oricare alt motiv bazat pe o formă de discriminare, oricare ar fi ea, atunci cînd asemenea durere sau astfel de suferințe sînt provocate de către un agent al autorității publice sau de orice altă persoană care acționează cu titlu oficial sau la instigarea ori cu consimțămîntul expres sau tacit al unor asemenea persoane, cu excepția durerii ori suferințelor, rezultînd exclusiv din sancțiuni legale, inerente acestor sancțiuni sau ocazionate de ele,

- se pedepsește cu privațiune de libertate pe un termen de la trei la șapte ani.”

“Articolul 185. Excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu

Excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu, adică săvârșirea de către o persoană cu funcție de răspundere a unor acte, care depășesc în mod vădit limitele drepturilor și atribuțiilor acordate de lege, dacă aceasta a cauzat daune considerabile intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice și juridice, -

se pedepsește fie cu privațiune de libertate pînă la trei ani, fie cu amendă în mărime de la treizeci la o sută de salarii minime, fie cu destituire din funcție, cu privarea, în toate cazurile, de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a practica anumite activități pe un termen de pînă la cinci ani.

Excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu, însoțite

fie de acte de violență, fie de folosirea armei, fie de acțiuni de tortură și care jignesc demnitatea personală a părții vătămate, -

se pedepsește cu privațiune de libertate pe un termen de la trei la zece ani, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a practica anumite activități pe un termen de pînă la cinci ani.”

38. Codul deontologic al colaboratorului de poliție a fost adoptat la 10 mai 2006 (Legea nr. 481, în vigoare din 18 mai 2006) Conform acestui Cod este interzisă maltratarea sau tolerarea ori încurajarea relelor tratamente, pedepselor sau tratamentelor inumane și degradante „necătînd la circumstanțe”.

39. Prevederi relevante a Legii nr. 1545 (din 1998) cu privire la compensarea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești au fost expuse în *Sarban v. Moldova* (nr. 3456/05, § 54, 4 octombrie 2005).

40. În speța *Belicevecen împotriva Ministerului de Finanțe* (nr. 2ra-1171/07, 4 iulie 2007) Curtea Supremă de Justiție a constatat precum că persoana poate pretinde prejudiciu bazîndu-se pe legea nr. 1545 (din 1998) numai dacă a fost achitată pe toate capetele de acuzații înaintate împotriva sa. Din momentul în care dl Belicevecen a fost găsit vinovat pe unul din capete de acuzații înaintate împotriva sa, dînsul nu poate pretinde careva prejudicii.

B. Rapoartele Comitetului European pentru prevenirea torturii, tratamentelor și pedepselor (CPT)

41. Partea relevantă a raportului CPT cu privire la vizita în Moldova de la 10 pînă la 22 iunie 2001 conțin următoare:

“24. Este necesar de a se opri în mod particular asupra cazului unei persoane deținute, care a fost întîlnită la IDP Ialoveni. În timpul primei întrevederi persoana dată nu avea nici o leziune sau urmă. La întîlnirea care a avut loc a doua zi, acest bărbat, fiind examinat de un medic al delegației, a prezentat leziunile și semnele următoare: în regiunea temporală stîngă o tăietură de 1 cm lungime, acoperită cu o coajă; în regiunea renală stîngă un hematom de culoare roșu albastru de 8 cm pe 3cm; tălpile picioarelor erau foarte aspre și dureroase la atingere, mai ales în regiunea călcîiului. Aceste leziuni și semne sunt compatibile cu plîngerile conform cărora, seara în ajun, după plecarea delegației, el ar fi fost bătut într-un birou IDP de către polițiști în repetate rînduri peste cap cu un obiect de cauciuc dur, și că el a fost constrîns să îngenuncheze pe un scaun cu mîinile încătușate dinainte și ar fi fost bătut în timpul interogatoriului peste talpa piciorului și peste regiunea renală stîngă.

Avînd frică, că persoana dată poate să fie din nou supusă tratamentelor rele după plecarea delegației, aceasta din urmă a cerut agentului de legătură a Ministerului Afacerilor Interne să ia imediat măsurile necesare pentru protecția deținutului și să ducă o anchetă referitor la tratamentul persoanelor private de libertate în acest IDP. Deținutul a fost transferat într-un IDP din capitală și a fost supus unui control medico-legal în prezența avocatului său. În timpul unei anchete care a fost dusă de către Ministerul Afacerilor Interne de asemenea a fost scos în evidență că o altă persoană deținută în același IDP, a formulat plîngeri de maltratări fizice, către responsabilul de anchetă. Persoana dată de asemeni a fost supusă examenului medico-legal. În scrisoarea din 5 noiembrie 2001, autoritățile moldave au anunțat că Procuratura a declanșat urmăriri conform articolului 182 alineatul 5 al Codului Penal (exces de

putere / abuz de funcție). O informație a fost deschisă și dosarul va fi transmis la tribunal.

CPT notează aceste informații cu interes și dorește să fie informat în timpul cerut despre decizia Tribunalului.

25. Așa cum a fost indicat în paragraful 13 mai sus, în legătură cu deteriorarea situației, delegația a invocat articolul 8 paragraful 5 al Convenției, cerînd autorităților moldave să ducă, fără întârziere, o anchetă aprofundată și independentă asupra metodelor utilizate de serviciile operative ale poliției în toată țara în timpul interogatoriilor persoanelor deținute. În scrisoarea lor din 5 noiembrie 2001, autoritățile moldave aduc simplu la cunoștință că “Ministerul de Interne declară că nu i s-au adus la cunoștință cazuri concrete de recurgere la metode inumane de interogare a persoanelor deținute de către poliție” și readuc aminte procedurile în vigoare în caz de plîngerii pentru maltratări. Așa o poziție, după părerea Comitetului, este sigur neapărată, ținînd cont de totalitatea informațiilor culese în timpul vizitei din 2001.

Conform articolului 3 al Convenției, CPT încurajează autoritățile moldave de a duce fără întârziere ancheta sus menționată și să informeze Comitetul, în decurs de trei luni din ziua transmiterii raportului referitor la vizita efectuată în 2001 și de rezultatele acesteia..”

42. Partea relevantă a replicii Guvernului Republicii Moldova prezentată la 26 iunie 2002 în adresa CPT asupra raportului comitetului din 2001, conține următoarele:

“24. CPT urma să fie informată despre hotărîrea instanței de judecată, urmare a acuzației înaintate de procuratură, cu privire la cazul menționat în paragraful respectiv.

Guvernul informează precum că cauza penală (menționată în paragraful 24 al Raportului din 2001), pornită în baza articolului 185 alin.2 din Cod penal, „abuzul de putere și depășirea atribuțiilor de serviciu” actualmente nu este finalizată și este în faza de urmărire penală.

...

28. CPT a solicitat comentarii de la autoritățile Moldovei referitoare la evoluția metodelor moderne de investigare.

În acest sens, regretabil, progrese nu au fost obținute.

29. CPT a cerut informații cu privire la progrese în elaborarea Codului Deontologic al colaboratorului de poliție.

Spre regretul nostru, nu au fost înregistrate progrese în acest sens.”

C. Protocolul Națiunilor Unite de la Istanbul.

43. Manualul cu privire la Investigarea Efectivă și Documentarea cazurilor de Tortură și alte forme de tratamente sau pedepse crude, inumane și degradante (Protocolul de la Istanbul) a fost prezentat Înalțului Comisar al Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Omului la 09 august 1999. „Principiile de la Istanbul” au fost ulterior reconfirmate prin rezoluții ale Comisiei pentru Drepturile omului a Națiunilor Unite precum și Adunarea

Generală. Acesta este primul set de reguli practice de investigarea a torturii. Protocolul conține descripția plină a instrucțiilor practice de examinare a persoanelor care pretind că au fost supuse relelor tratamente, de investigarea suspiciunilor despre cazuri de tortură și modalitatea de prezentare a rezultatelor investigației autorităților relevante.

Principii aplicabile pentru o investigație efectivă și depistarea cazurilor de tortură și alte forme de tratamente sau pedepse crude, inumane și degradante, pot fi găsite în Anexa nr. 1 a Manualului, partea relevantă a căruia declară după cum urmează:

“ Scopul investigării efective și documentării asupra torturii și a altor tratamente crude, inumane sau degradante (la care ne vom referi în continuare cu numele de tortură sau alte rele-tratamente) includ următoarele: clarificarea faptelor și stabilirea și recunoașterea individului și a statului responsabil față de victime și familiile lor, identificarea măsurilor necesare prevenirii repetării acestor acte și înlesnirea procesului sau, după caz, a sancțiunilor disciplinare pentru cei determinați în cursul investigației ca fiind responsabili și demonstrarea nevoii de reparare și redresare din partea statului, inclusiv compensarea financiară adecvată și oferirea de fonduri pentru îngrijire medicală și reabilitare.

Statul trebuie să se asigure că reclamanții și rapoartele de tortură sau rele-tratamente vor fi investigate în mod prompt și efectiv. Chiar și în absența unei plângeri concrete, se va desfășura o anchetă acolo unde există indicii că s-ar fi putut petrece un act de tortură sau de maltratare. Investigatorii, care trebuie să fie independenți de presupușii vinovați și de agențiile pe care le deservește aceștia, trebuie să fie competenți și imparțiali. Ei vor avea acces la sau vor fi împuterniciți să ceară investigații din partea unor medici imparțiali sau ai altor experți....

Autoritatea de investigare va avea puterea și obligația de a obține toate informațiile necesare anchetei. ... Cei potențial implicați în tortură sau rele-tratamente vor fi îndepărtați din orice poziție de control sau putere asupra reclamanților, martorilor sau a familiilor lor, fie ea directă sau indirectă, ca și asupra celor ce conduc investigația.

Presupusele victime ale torturii sau relelor-tratamente și reprezentanții lor legali vor fi informați despre și vor avea acces la orice audiere ca și la toate informațiile relevante pentru investigație și vor avea dreptul de a oferi alte dovezi.

Un raport scris, realizat într-o perioadă rezonabilă de timp, va include scopul anchetei, procedurile și metodele folosite pentru evaluarea dovezilor ca și concluziile și recomandările bazate pe constatările de fapt și în baza legii în vigoare. La încheiere, raportul va fi făcut public. Acesta va descrie în detaliu evenimentele specifice care au fost constatate cum că au avut loc și dovezile pe care se bazează aceste constatări și liste cu numele martorilor care au depus mărturie cu excepția celor a căror identitate rămâne ascunsă pentru protecția lor. Statul va răspunde raportului de anchetă într-o perioadă rezonabilă de timp și, după caz, va indica pașii ce trebuie făcuți.

Experții medicali implicați în cadrul investigației de tortură sau rău-tratament se vor comporta permanent în conformitate cu cele mai înalte standarde etice și în mod special vor obține consimțământul în cunoștință de cauză înainte efectuării oricărei examinări. Examinarea trebuie să corespundă standardelor stabilite ale practicii medicale. Examinările trebuie să se desfășoare într-un spațiu privat sub controlul experților medicali și în afara prezenței agenților de securitate și a altor oficiali guvernamentali.

Experții medicali vor pregăti cu promptitudine un raport scris. Acest raport trebuie să cuprindă cel puțin următoarele:

(a) Numele subiectului și numele și afilierea celor prezenți la examinare; ora exactă și data, locația, natura și adresa instituției (inclusiv, acolo unde este cazul, camera) în care desfășoară examinarea (de exemplu centru de detenție, casă, clinică); și circumstanțele subiectului în momentul examinării (de exemplu natura oricăror restricții la sosirea sau în timpul examinării, prezența forțelor de securitate în timpul examinării, atitudinea celor care însoțesc prizonierul, amenințările formulate la adresa examinatorului) și oricare alți factori relevanți;;

(b) O înregistrare detaliată a relatării subiectului ca cea dată în tipul interviului, care să includă presupusele metode de tortură sau de maltratare, ora și data la care s-a petrecut tortura sau maltratarea și toate manifestările fizice și simptomele psihologice;

(c) O înregistrare a tuturor constatărilor examenului clinic, inclusiv testele diagnostice corespunzătoare și, acolo unde este posibil, fotografiile color ale tuturor leziunilor;

(d) O interpretare a posibilei relații dintre constatările fizice și psihologice și posibilă tortură sau maltratare. Se va da o recomandare pentru orice tratament medical sau psihologic necesar și pentru examinări ulterioare;

(e) Raportul trebuie să îi identifice în mod clar pe cei care desfășoară examinarea și acesta trebuie semnat.

...”

ÎN DREPT

44. Reclamanții s-au plîns sub aspectul Articolului 3 din Convenție despre rele tratamente aplicate de poliție și anchetatori la 11 mai 2001 în Comisariatul de poliție a sectorului Centru, precum și despre refuzul procurorilor de a iniția o investigație penală cu privire la preținse rele tratamente din acea zi. La fel, reclamanții s-au plîns, conform aceluiași Articol, despre rele tratamente din 13 iunie 2001 în Comisariatul de poliție raionului Ialoveni și despre tergiversarea procedurilor referitoare la plîngerile acestora despre maltratări din acea dată. Articolul 3 din Convenție declară:

“Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante.”

45. Reclamanții s-a de asemenea s-au plîns sub aspectul Articolelor 3 și 8 din Convenție, referitor la condițiile inumane de detenție precum și de cenzurarea corespondenței lor. Partea relevantă a Articolului 8 din Convenție stipulează următoarele:

“1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale.”

46. Reclamanții la fel s-au plîns despre faptul că dîșii nu au fost asistați de avocați la faza inițială a procedurilor și nu au avut acces la un avocat pe parcursul primelor zile de detenție, contrar Articolului 6 din Convenție. Partea relevantă a Articolului 6 din Convenție declară următoarele:

“1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță ..., care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa...”

47. Adăugător reclamanții s-au plîns de violarea Articolului 13 din Convenție despre lipsa remediilor eficiente avînd în vedere plîngerile lor despre rele tratamente și omisiunea de a le investiga. Articolul 13 din Convenție stabilește:

“Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci cînd încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.”

48. În final reclamanții s-au plîns conform prevederilor Articolului 17 din Convenție.

Articolul 17 declară:

“ Nici o dispoziție din prezenta Convenție nu poate fi interpretată ca implicînd, pentru un Stat, un grup, sau un individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau a libertăților recunoscute de prezenta convenție sau de a aduce limitări mai ample acestor drepturi și libertăți decît acelea prevăzute de această Convenție.”

I. ADMISIBILITATEA

49. Guvernul a pledat precum că datorită faptului că cei trei ofițeri de poliție acuzați de rele tratamente au fost în final condamnați, reclamanții nu mai pot fi considerați victime ale unei violări a drepturilor sale în sensul Articolului 3 din Convenție. Reclamanții nu au căzut de acord, referindu-se la blîndeța pedepsei.

50. Curtea consideră că acest aspect este direct dependent de examinarea fondului plîngerilor adresate sub aspectul Articolului 3 din Convenție. Prin urmare, Curtea va examina obiecția Guvernului împreună cu argumentele referitoare la plîngerea sub aspectul Articolului 3 din Convenție.

51. Guvernul, la fel a pretins precum că reclamanții nu a epuizat toate remediile naționale disponibile, din momentul în care aceștia nu au înaintat acțiuni civile întru compensarea prejudiciilor urmare a actelor ilegale a organelor de drept, conform prevederilor legii nr. 1545 (din 1998).

52. Reclamanții au susținut precum că din momentul în care dîșii nu au fost achitați de acuzațiile care li s-au înaintat, legea respectivă nu este aplicabilă cazului lor, după cum s-a dovedit a fi în cazul *Belicevecen* (a se vedea mai sus § 40).

53. Curtea atrage atenția că deja a respins obiecții similare ale Guvernului în speța *Sarban* (citată anterior, § 59), constatînd că doar o persoană achitată poate pretinde compensarea prejudiciilor conform acestei legi. Cauza *Belicevecen* (a se vedea mai sus § 40) reconfirmă această concluzie. Reclamanții în prezenta cauză au susținut precum că dînșii nu au fost achitați și Guvernul nu a contestat acest fapt. În orice caz, Curtea reiterează precum că reclamanții nu sunt obligați să utilizeze mai mult decît unul din remedii disponibile, și în fapt nu este contestată circumstanța că dînșii, avînd calitatea de părți vătămate, au solicitat compensarea prejudiciilor în cadrul procedurilor penale inițiate împotriva colaboratorilor de poliție, pretenții care totuși au fost respinse de instanțele naționale. (a se vedea mai sus § 27). Respectiv și această obiecție este necesară de a fi respinsă.

54. Curtea notează precum că reclamanții s-au plîns de aplicarea relelor tratamente din 11 mai 2001, pretinse a fi avute loc la Comisariatul de poliție sectorului Centru și Comisariatul General de poliție mun. Chișinău. Oricum, materialele prezentate de reclamanți nu conțin nici o dovadă despre pretinse rele tratamente pînă la 13 iunie 2001. Mai mult decît atît, CPT a notat în raportul său precum că urmare a vizitei delegației în Comisariatul de poliție raionului Ialoveni, din 13 iunie 2001, nu s-au găsit urme de violențe asupra persoanelor care a doua zi au fost examinați repetat (a se vedea mai sus § 41). În termenii raportului colonelului P.D. (a se vedea mai sus § 17), replica Guvernului la raportul CPT (a se vedea mai sus § 42) și referințele instanțelor naționale la conținutul acestui raport în atragerea la răspundere penală a celor trei colaboratori de poliție (a se vedea mai sus §§ 26, 29 și 33), Curtea concluzionează că paragrafele 24 și 25 ale raportului CPT cu privire la vizita din 2001, au avut în vedere reclamanții. Prin urmare Curtea concluzionează că plîngerile despre rele tratamente, pretinse a fi avute loc pînă la data de 13 iunie 2001, sunt în mod vădit nefondate, prin urmare inadmisibile conform prevederilor Articolului 35 §§ 3 și 4 din Convenție.

55. Reclamanții s-au plîns conform prevederilor Articolului 6 din Convenție despre interdicția de a avea accesul la un avocat în timpul detenției sale inițiale în comisariatele de poliție din Chișinău și Ialoveni, și precum că li s-a împiedicat posibilitatea contestării cu apel a mandatului de arestare preventivă. Cu toate acestea, Curtea notează că reclamanții nu au arătat că procesul penal întru acuzarea lor, în continuare a fost prejudiciat urmare a celor două pretinse încălcări. Respectiv, plîngerea conform prevederilor Articolului 6 din Convenție este în mod vădit nefondată și prin urmare inadmisibilă în sensul Articolului 35 §§ 3 și 4 din Convenție.

56. Curtea notează, oricum, că reclamanții se plîng de imposibilitatea contestării mandatelor de arestare eliberate pe numele lor datorită lipsei unei asistențe din partea avocatului. Curtea, respectiv, consideră că aceste plîngeri urmează a fi examinate sub aspectul Articolului 5 § 4 din Convenție. Din momentul în care reclamanții nu au specificat ce se

subînțelege prin „detenția lor inițială”, aceștia s-au referit doar la evenimentele din iunie 2001 în ce privește acest capăt de plîngere. Curtea observă că această plîngere a fost depusă la Curte la 06 și 28 noiembrie 2002. Aceste circumstanțe implică concluzia că plîngerea reclamantilor, implicit fiind pretinsă violarea Articolului 5 § 4, a fost depusă peste termenul indicat de Articolul 35 § 1 din Convenție și urmează a fi respinsă ca inadmisibilă în baza prevederilor Articolului 35 § 4 din Convenție.

57. Curtea la fel notează că reclamantii inițial s-au plîns asupra violărilor sub aspectul Articolelor 8, 13 și 17 din Convenție referindu-se în esență asupra aceluiași circumstanțe de fapt pretinse sub aspectul Articolului 3 din Convenție. În observațiile sale ulterioare, reclamantii nu au urmărit menținerea acestor capete de plîngeri. Respectiv Curtea nu va proceda la examinarea acestora.

58. Curtea consideră că cererea reclamantilor sub aspectul Articolului 3 din Convenție (exceptînd pretinse rele tratamente pînă la 13 iunie 2001) ridică întrebări de fapt și de drept care sînt suficient de serioase încît aprecierea lor depinde de examinarea fondului, și alte temeuri pentru declararea acesteia drept inadmisibilă nu s-au stabilit. Prin urmare, Curtea declară aceste capete de cerere admisibile. În conformitate cu decizia sa de examinare a fondului cauzei împreună cu admisibilitatea acesteia (Articolul 29 § 3 din Convenție - a se vedea mai sus § 4), Curtea va proceda direct la examinarea fondului acestor plîngeri.

II. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLUL 3 DIN CONVENȚIE

A. Susținerile părților

1. Rele tratamente ale reclamantilor și obligațiile pozitive a autorităților conform Articolului 3 din Convenție

59. Reclamantii au pretins precum că dîșii în continuare pot fi considerați victime ale relelor tratamente, necătînd la atragerea la răspundere penală a celor trei colaboratori de poliție. Luînd în considerație intensitatea și scopul relelor tratamente aplicate lor (în special întru obținerea autodenunțării), acestea urmează a fi recunoscute drept tortură, în sensul noțiunii date de Articolul 3. Reclamantii au pledat precum că investigația cu privire la rele tratamente a fost tergiversată (s-a finalizat aproximativ în patru ani), contrar cu standardele procedurale ale Articolului 3 din Convenție. Dîșii, la fel, au susținut că autoritățile nu au respectat obligații pozitive sub aspectul Articolului 3 din Convenție, în special de asigura efectul preventiv a legislației care interzice rele tratamente. În particular, colaboratorii de poliție au fost condamnați la pedeapsa penală minimă prevăzută de lege și, avînd în vedere că executarea acestei pedepse a fost suspendată condiționat, dîșii efectiv nu au fost privați de libertate.

Mai mult decît atît, colaboratorii de poliție nu au fost condamnați pentru comiterea infracțiunii de tortură, dar au fost recunoscuți vinovați de comiterea unei infracțiuni mai puțin dezonorate – abuzul de putere.

60. Guvernul a susținut că după condamnarea celor trei colaboratori de poliție, reclamanții nu pot pretinde de a avea statutul de victime ale violării Articolului 3 din Convenție. Guvernul, la fel, a accentuat că investigația întru cercetarea plîngerilor reclamanților despre rele tratamente a fost multilaterală și promptă, și a rezultat în identificarea persoanelor responsabile și atragerea lor la răspundere de instanțele judecătorești.

61. În ce privește efectul preventiv al interzicerii al relelor tratamente, Guvernul a pledat că infracțiune de care au fost acuzați colaboratorii de poliție este clasificată drept „infracțiune mai puțin gravă” conform prevederilor Codului Penal. Numai infracțiunile „grave și excepțional de grave” sunt considerată periculoase și, după cum s-a constatat în cadrul examinării medico-legale, reclamanților li s-au cauzat numai leziuni corporale ușoare, care nu pot fi considerate că au atins nivelul torturii. În final Articolul 185 § 2 din Cod penal prevede o pedeapsă complementară cum ar fi privarea de dreptul de a ocupa funcții sau de a exercita anumite activități pentru perioada de pînă la cinci ani de zile. Colaboratorii de poliție au fost privați de dreptul de a ocupa funcții pe o perioadă de doi ani de zile, pedeapsa care nu este o sancțiune ușoară și a asigurat efectul preventiv necesar stabilit de lege.

2. Condiții de detenție

62. Reclamanții s-au plîns precum că dînșii au fost deținuți în condiții inumane de detenție în Izolatorul nr. 3 (care este cunoscut sub denumirea Penitenciarul nr. 13 – a se vedea mai sus § 35). Dînșii s-au referit la diferite rapoarte ale CPT și concluzii ale autorităților naționale prin care s-a confirmat lipsa de fonduri de finanțare a sistemului penitenciar, care, respectiv, rezultă în insuficiența alimentării, igiena proastă precum și alte riscuri pentru sănătatea deținuților.

63. Guvernul nu a fost de acord și a susținut că regulile naționale de asigurare a celor 2 m.p. pentru o persoană, precum și alte norme referitoare la alimentarea, igiena, încălzire, accesul la lumina naturală și asistența medicală au fost respectate.

B. Aprecierea Curții

1. Rele tratamente ale reclamanților și obligațiile pozitive a autorităților conform Articolului 3 din Convenție

64. Curtea notează precum că ambele părți nu contestă faptul că reclamanții, la 13 iunie 2001, au fost supuși relelor tratamente de colaboratorii de poliție în Comisariatul de poliție Ialoveni. Curtea observă

că reclamanților li s-au aplicat, *inter alia*, practici *a falaka* (a se vedea mai sus § 41). Curtea reamintește că maltratarea persoanei pe tălpi, sau *falaka*, este o practică evident intenționată și poate fi apreciată exclusiv drept o tortură veritabilă. (a se vedea *Corsacov v. Moldova*, no. 18944/02, § 65, 4 aprilie 2006, și *Levința v. Moldova*, no. 17332/03, § 71, 16 decembrie 2008). Prin urmare rezultă că în prezenta cauză a avut loc o violare a dreptului reclamanților de a nu fi supuși torturii, contrar cu aspectul material al Articolului 3 din Convenție.

Avînd în vedere faptul că colaboratorii de poliție responsabili de rele tratamente au fost totuși recunoscuți vinovați și condamnați, este necesară aprecierea dacă reclamanții pot pretinde în continuare de a fi victime în sensul Articolului 3. În acestea apreciere Curtea va determina dacă autoritățile și-au respectat obligațiile izvorîte din prevederile Articolului 3, în special s-a efectuat oare o investigație efectivă a plîngerilor reclamanților despre rele tratamente și dacă prin atragere la răspundere penală și condamnarea acelor trei colaboratori de poliție Statul respondent s-a conformat obligațiilor sale pozitive impuse de acele prevederi.

(a) Investigația relor tratamente aplicate reclamanților

65. Curtea observă că în cauza *Batı and Others v. Turkey* (nos. 33097/96 and 57834/00, ECHR 2004-IV (extrase) a constatat:

“133. ... Cînd o persoană are o plîngere argumentată precum că a fost torturată în timpul în care se afla în miînele agenților de stat, noțiunea unui „remediu efectiv”, pe lîngă plata unei compensații corespunzătoare cu prejudiciul cauzat și fără a afecta alte remedii naționale disponibile, totodată include și o investigație multilaterală și eficientă. Felul investigației care va corespunde acelor cerințe va depinde de mai multe circumstanțe. Oricum, indiferent de metoda de investigare, autoritățile urmează să acționeze cît de repede posibil după ce plîngerea a fost depusă. Chiar dacă, strict vorbind, nici o plîngere nu a fost făcută, investigația urmează să înceapă din momentul în care există indici suficienți de clari că tortura sau rele tratamente au fost aplicate. (a se vedea printre alte imperative, *Özbey v. Turkey* (dec.), no. 31883/96, 8 martie 2001; a se vedea la fel Protocolul de la Istanbul, § [43] mai sus). Autoritățile urmează să ea în considerație specificul situației vulnerabile a victimelor torturii și faptul că persoanele care au suferit urmare a gravelor rele tratamente de obicei nu sunt dispuși sau dornici să formuleze o plîngere (a se vedea *Aksoy v. Turkey* [hotărîrea din 18 decembrie 1996, *Culegere de Hotărîri și Decizii 1996-VI*,] pp. 2286-87, §§ 97-98).

...

136. Este incontestabilă condiția promptitudinii și urgenței rezonabile care se implică în acest context. O reacție promptă a autorităților prin investigarea alegațiilor de rele tratamente poate fi, în general, considerată drept esențială întru menținerea încrederii publice în faptul respectării de către autorități a normelor de drept și prevenirea oricărei presupunerii de toleranță și accepiune tacită a acțiunilor ilicite. (a se vedea printre alte imperative *Indelicato v. Italy*, no. 31143/96, § 37, 18 Octombrie 2001, și *Özgür Kılıç v. Turkey* (dec.), no. 42591/98, 24 Septembrie 2002). Din momentul în care pot exista obstacole sau dificultăți care împiedică evoluția investigației într-un caz particular, în general poate fi considerată drept esențială începerea promptă a unei investigații în scopul de a menține încrederea publică în

faptul respectării de către autorități a normelor de drept și prevenirea oricărei presupunerii de toleranță și accețiune tacită a acțiunilor ilicite. (a se vedea , *mutatis mutandis*, *Paul and Audrey Edwards v. the United Kingdom*, no. 46477/99, § 72, ECHR 2002-II).”

66. În ce privește investigarea alegațiilor reclamanților, Curtea accentuează că autoritățile s-au făcut cunoscute despre rele tratamente suportate de reclamanți, la 14 iunie 2001, când delegația CPT l-a informat despre aceste fapte. În rezultat la 15 iunie 2001 reclamanții au fost vizitați de ofițerii din cadrul Ministerului Afacerilor Interne (a se vedea mai sus § 14) și colonelul D.P. a raportat despre rele tratamente în aceeași zi. (a se vedea mai sus § 17).

67. Curtea notează că necătînd la aceste numeroase și consistente sesizări despre rele tratamente aplicate reclamanților, aceștia au fost prezentați medicului-legist doar la 18 iunie 2001, la a patra zi după ce autoritățile au luat cunoștință de cauză (a se vedea mai sus § 18). Această întârziere, după cum pe bună dreptate au specificat și reclamanții, a condus la însănătoșirea parțială a vătămarilor și ca rezultat medicul-legist a găsit numai „leziuni corporale ușoare” pe corpul acestora.

68. Mai mult, chiar dacă examinarea medico-legală a confirmat faptul că reclamanții au fost supuși relelor tratamente, și urmare a sesizării din 21 iunie 2001 din partea Ministerului Afacerilor Interne întru începerea urmăririi penale (a se vedea mai sus § 20), investigația nu a început decât după o lună de zile, la 21 iulie 2001.

69. Curtea în final accentuează că constatările CPT, examinarea medico-legală și declarațiile martorilor au constituit o bază probatorie suficientă. În lumina acestor probe inițiale, și după cum reiese din hotărârile judecătorești naționale, aparent instanțele naționale nu au fost puse în fața nici unui caz foarte dificil și nici nu au fost impuse să stabilească circumstanțe neclare sau să soluționeze niște chestiuni juridice complexe. Aceste raționamente sunt susținute și prin faptul că spre noiembrie 2001 procuratura deja a finalizat investigația și a expediat cauza în instanța de judecată pentru examinare în fond (a se vedea mai sus § 24).

70. Curtea consideră că întârzierea prezentării reclamanților pentru examinarea medico-legală întru confirmarea relelor tratamente aplicate acestora, precum și tergiversarea începerii urmăririi penale nu este corespunzătoare condițiilor promptitudinii unei investigații în sensul Articolului 3 din Convenție.

(b) Efectul preventiv al interdicției relelor tratamente

71. Curtea accentuează că în cauza *Okkaly v. Turkey* (no. 52067/99, § 65, ECHR 2006-XII (extrase)) a constatat:

“... cerința procedurală a Articolului 3 depășește faza preliminară de investigare atunci cînd ... investigația devine o acțiune juridică adusă în fața instanțelor naționale: procedurile în întregime, incluzînd și faza examinării judiciare, urmează să

corespundă standardelor cu privire la interzicerea torturii stipulate de Articolul 3. Acest fapt înseamnă că instanțele naționale judecătorești nici într-un caz nu trebuie să accepte că orice suferință fizică și psihică cauzată să rămână nesancționată. Respectiva condiție este esențială întru susținerea și întru menținerea încrederii publice în ordinea de drept, precum și întru prevenirea oricăror presupuneri de toleranță și accepțiune tacită a acțiunilor ilicite (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Öneryıldız v. Turkey* [GC], no. 48939/99, § 96, ECHR 2004-XII).”

72. Curtea notează că în prezenta cauză trei colaboratori de poliție au fost recunoscuți vinovați de rele tratamente aplicate reclamantilor și au fost condamnați cu trei ani privațiune de libertate, precum și cu interdicția de a ocupa funcții în organele de drept pe parcursul a doi ani. Acest termen de pedeapsă a fost în limita minim admisă de legea penală (a se vedea mai sus § 37). Este de competența instanțelor naționale la adoptarea sentinței de a stabili pedeapsa care o consideră cea mai apropiată pentru asigurarea caracterului educativ și preventiv a unei condamnări. Instanțele au și făcut-o în prezenta cauză, și au explicat raționamentele care au stat la blîndeța pedepsei prin indicarea asupra vârstei relativ tinere a acuzaților, lipsa antecedentelor penale, precum și prin faptul că aceștia dispun de o familie și se bucură de respect în societate (a se vedea mai sus 32). Conform prevederilor legii penale instanțele naționale urmează să ea în considerație cît circumstanțele atenuante așa și cele agravante ale unei fapte. Oricum, instanțele nu s-au referit la cîteva, aparent aplicabile, circumstanțe agravante (expres menționate în Articolul 38 al Codului penal –a se vedea mai sus § 37). În particular, nimeni din colaboratori de poliție nu a arătat nici o urmă de remușcare, pe parcursul procedurilor negînd în permanență aplicarea relor tratamente din partea lor.

73. Curtea la fel accentuează că deși minimul de pedeapsă a fost aplicat, aceasta a fost suspendată condiționat, și nici un colaborator de poliție nu a stat la închisoare. Mai mult decît atît, nimeni din aceștia nu a fost suspendat din funcție pe parcursul urmăririi penale (contrar recomandărilor din Protocolul de la Istanbul – a se vedea mai sus § 43).

74. În final, important în egală măsură, Curtea crede că efectul preventiv al legislației adoptate în special vizavi de fenomenul torturii, poate fi atins dacă aceste norme legale sunt aplicate indiferent de circumstanțe. În prezenta cauză CPT a stabilit (a se vedea § 24 a raportului CPT din 2001, citat mai sus în § 41) precum că persoana examinată la 14 iunie 2001 a fost maltrată pe tălpi (*falaka*) și a notat că o altă persoană a fost supusă relor tratamente similar și în același timp. Curtea a constatat deja că aceste două persoane au fost reclamantii (a se vedea mai sus §

54). Curtea reamintește precum că maltratarea persoanelor pe tălpi, sau *falaka*, este o practică evident intenționată și poate fi apreciată exclusiv drept o tortură veritabilă (a se vedea *Corsacov* citat mai sus, § 65, și *Levința* citat mai sus, § 71). În asemenea circumstanțe, omisiunea de a iniția urmărirea penală sub aspectul Articolului 101/1 din Codul penal (tortură), fără a explica raționamentele despre calificarea sub aspectul altei infracțiuni

(abuzul de putere), este insuficientă pentru a asigura efectul preventiv al legislației care reglementează în mod special problema torturii.

75. Curtea la fel notează asupra poziției Ministerului Afacerilor Interne, care deși a fost informat despre cazul reclamanților în cadrul vizitei CPT, a statuat oricum că „nu a fost în cunoștință de cauză despre recurgerea la alte metode inumane de interogare a persoanelor aflate în detenția poliției” (a se vedea mai sus § 41). Curtea de asemenea observă recunoașterea lipsei de eforturi de a institui metode moderne de investigare (a se vedea mai sus § 42) și o întârziere suficient de durabilă în adoptarea Codului de etică a colaboratorului de poliție (care a fost adoptat mai mult de patru ani după ce CPT a indicat asupra necesității elaborării acestuia, a se vedea mai sus §§ 38 și 41). Aceasta confirmă omisiunea autorităților Moldovei de a dezaproba definitiv practicile de rele tratamente din partea organelor de drept și de a formează o impresie că legislația adoptată în sensul prevenirii și sancționării actelor de rele tratamente nu are deplin efectul său preventiv.

(c) Concluzia referitor la obligațiile Statului respondent în conexiunea cu rele tratamente ale reclamanților

76. Curtea concluzionează precum că investigația într-un cercetarea relexor tratamente aplicate reclamanților nu a fost „promptă” în sensul Articolului 3 din Convenție. La fel Curtea găsește că procedurile împotriva celor trei colaboratori de poliție, inclunzînd blîndeța pedepsei aplicate și omisiunea de ai urmări penalmente conform prevederilor legal-penale special destinate problemei torturii, nu a asigurat suficient un efect impacient într-un a preveni astfel de acte de tortură (a se vedea *Okkahl*, citata mai sus, § 75).

Astfel a avut loc o violare a Articolului 3 din Convenție în prezenta cauză.

77. În asemenea circumstanțe și indiferent de respingerea pretențiilor reclamanților cu privire la prejudicii (a se vedea mai sus § 27), Curtea găsește că aceștia pot fi considerați victime a unei violări a Articolului 3 din Convenție. Respectiv obiecția preliminară a Guvernului se respinge.

2. Condiții de detenție

78. Curtea notează că descrierea oferită de reclamanți asupra condițiilor sale de detenție în mare parte corespunde constatărilor CPT referitoare la Penitenciarul nr. 13 din Chișinău în perioada din 2001 spre 2004 (constatățile citate, de exemplu, în *Becciev v. Moldova*, no. 9190/03, §§ 31 și 32, 4 octombrie 2005). Conform reclamanților, și aceste fapte nu au fost contestate de Guvern, dînșii au fost deținuți în Izolatorul nr. 3 pînă în martie 2004. Curtea notează precum că reclamanții la fel au fost deținuți în final tot atîta timp și în condiții similare aceloră descise în speța *Becciev* sus-menționată. Mai mult decît atît, condiții de detenție în acea instituție penitenciară nu au evoluat semnificativ, chiar și către anul 2005 (a se vedea

spre exemplu, *Modarca v. Moldova*, no. 14437/05, §§ 37, 38 și 60-69, 10 Mai 2007).

79. Din momentul în care Curtea a găsit deja o violare a Articolului 3 în cauzele sus-menționate, referindu-se la același penitenciar și avînd în vedere că descrierea condițiilor oferită de reclamantî este esențialmente aceeași, care parțial a fost confirmată și de Guvern (referitor la supraaglomerare, a se vedea mai sus § 63), Curtea constată încălcarea Articolului 3 din Convenție cu privire la condițiile de detenție a reclamantîlor în prezenta cauză.

II. APLICAREA ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

80. Articolul 41 din Convenție prevede:

“Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a Protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decît o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

81. Reclamantîi au pretins 25,000 EUR pentru fiecare cu titlu de compensarea prejudiciului moral cauzat. Dînșii au susținut că cazul lor a arătat lipsa totală de respect față de lege și drepturile omului din partea colaboratorilor de poliție și îngăduință și amabilitate completă din partea procurorilor și judecătorilor care au examinat cazul împotriva acelor colaboratori de poliție. Mai mult decît atît, nu numai că reclamantîi au fost torturați, dar dînșii și-au petrecut cîțva ani în condiții de detenție inumane și degradante.

82. Guvernul nu a fost de acord și insistat asupra lipsei oricărei violări a Articolelor din Convenție și respectiv reclamantîi nu pot pretinde compensarea prejudiciilor. Alternativ, Guvernul a pledat că suma pretinsă este excesivă prin prisma sumelor oferite de Curte ca plata pentru satisfacția echitabilă în cauze similare.

83. Curtea consideră că reclamantîi au suferit în anumită măsură stres și frustrare, în special în urma torturării întru obținerea declarațiilor autodenunțătoare și detenția lor în condiții inumane, în momentul în care colaboratorii de poliție care i-au maltratat nu au fost niciodată privați de libertate sau nici chiar suspendați din funcție în cadrul efectuării investigației. Bîndeța pedepsei aplicate colaboratorilor de poliție doar a adăugat la suferințele reclamantîlor. În corespundere cu circumstanțele prezentei cauze, și hotărînd pe principii echitabile, Curtea oferă 15,000 EUR fiecăruia din reclamantî.

B. Costuri și cheltuieli

84. Reclamanții au solicitat compensarea sumei de EUR 2,125 pentru rambursarea costurilor și cheltuielilor suportate în fața Curții.

85. Guvernul a considerat pretențiile reclamantului drept exagerate și nefondate.

86. Curtea oferă în comun ambilor reclamanți suma de 2,000 EUR cu titlu de costuri și cheltuieli judiciare.

C. Penalități

87. Curtea consideră oportun ca penalitatea de întârziere să fie bazată pe rata minimă a dobânzii Băncii Centrale Europene, la care să se adauge trei procente.

DIN ACESTE CONSIDERENTE, CURTEA ÎN UNANIMITATE

1. *Examinează împreună cu fondul cauzei* obiecția preliminară a Guvernului cu privire la pierderea statutului de victimă din partea reclamanților;
2. *Declară* admisibile capetele de plîngere sub aspectul Articolului 3, iar restul cererii inadmisibilă;
3. *Hotărăște* că a avut loc violarea Articolului 3 din Convenție în ce privește rele tratamente aplicate reclamanților; vizavi de omisiunea Statului de a se conforma obligațiunilor procedurale de investigare a relelor tratamente ale reclamanților precum și de a asigura o impunere a unei pedepse impaciente asupra persoanelor responsabile; cît și privitor la condițiile de detenție inumane;
4. *Respinge* obiecția preliminară a Guvernului;
5. *Hotărăște*
 - (a) că statul reclamat trebuie să achite reclamanților, în decurs de trei luni de la data la care hotărîrea va deveni definitivă, potrivit Articolului 44 § 2 din Convenție, următoarele sume, care urmează a fi convertite în lei moldovenești la rata aplicabilă la data achitării:
 - (i) EUR 15,000 (cincisprezece mii) pentru fiecare reclamant, plus orice taxă care poate fi aplicată, cu titlu de compensare a prejudiciului moral;

- (ii) EUR 2,000 (două mii) ambilor reclamânți cu titlu de compensare a costurilor și cheltuielilor, plus orice taxă care poate fi aplicată;
- (b) că din momentul expirării termenului menționat de trei luni pînă la achitarea efectivă a sumei respective, statul reclamat va achita o dobîndă egală cu rata minimă a dobînzii de împrumut a Băncii Centrale Europene, plus trei procente;

6. *Respinge* restul pretențiilor reclamantilor de satisfacție echitabilă.

Întocmită în limba engleză și notificată în scris la 20 octombrie 2009, în conformitate cu articolul 77 § 2 și 3 din Regulamentul Curții.

Lawrence Early
Grefier

Nicolas Bratza
Președinte